

Legenda: zastávka otázka doporučení zajímavost

Pracovní list pro žáky

Výlet za architekturou Karlových Varů

Úvod

V Karlových Varech najdeme řadu zajímavých staveb, soch a památníků, ale také mnoho pamětních desek. Během výletu se zastavíme u některých památek. Většina z nich vznikla na konci 19. století a na začátku 20. století. Tomuto období, kdy lázně zažily největší rozkvět a staly se světově proslulými, říkáme „Zlatý věk“. Dívej se pozorně, zjistíš, jak je město krásné.

I. část výletu

 Vycházku začínáme u Hlavní pošty.

Hlavní pošta (1903), architekt Friedrich Setz, sloh historismus

Budova byla postavena jako poštovní úřad a v době svého vzniku patřila mezi nejmodernější poštovní provozy v rakousko-uherské monarchii.

 1. Co představují 4 alegorické (symbolické) sochy na budově?

.....

.....

.....

.....

Lázně V., Alžbětiny lázně (1906), architekt Franz Drobny, sloh historismus, styl neobaroko (novobaroko)

Ve Smetanových sadech stojí budova, která se podobá zámku. Byla pojmenována po rakouské císařovně Alžbětě (Sissi), manželce císaře Františka Josefa I., která navštívila Karlovy Vary v roce 1892.

 Přejdeme most přes řeku Teplou a zastavíme se před lázeňským sanatoriem Thermal.

Lázeňské sanatorium Thermal (1977), architekti Věra a Vladimír Machoninovi, sloh funkcionalismus

Součástí sanatoria je kongresové centrum s kinosály a nedaleký termální bazén napájený termální vodou z Vřídla. Výstavbě komplexu musela tehdy ustoupit celá Chebská ulice s původní zástavbou z 19. století. Demolice asi 30 domů probíhala v letech 1966 až 1968. Dnes nese zbytek této ulice jméno I. P. Pavlova.

? 2. Centrem jakého festivalu se stává Thermal každý rok? Kolikátý bude ročník?

.....

? 3. Prohlédni si fotografii původní Chebské ulice a stáčírny. Poznáš v jakých místech stojí dnes Thermal? Označ místo na obrázcích.

Chebská ulice na pravém břehu Teplé kolem r. 1935

Stáčírna minerální vody kolem r. 1890

II Naproti Thermalu přes říčku Teplou (v Zahradní ulici) stojí v řadě domů jeden se špičatou věžičkou, kde byla astronomická pozorovatelna.

? 4. Najdeš v Zahradní ulici dům s věžičkou? Prohlédni si věžičku dalekohledem. Zjisti název domu podle nápisu.

.....

.....

II Přejdeme další most za Thermalem a vstoupíme do parku Dvořákovy sady.

Dvořákovy sady (1878), architekt Jan Hahmann

Na počest Antonína Dvořáka (kromě pojmenování parku) se koná v Karových Varech každoročně Mezinárodní pěvecká soutěž Antonína Dvořáka. Poblíž v Lázních III. se nachází Koncertní síň Antonína Dvořáka, kde se koná každý rok festival Dvořákův karlovarský podzim. Skladatel navštívil Karlovy Vary 7x.

? 5. Vyhledej v parku sochu. Jakou osobnost představuje? Napiš, co o této osobnosti víš.

.....

.....

.....

.....

II Ve Dvořákových sadech se nacházejí dva památné stromy. Jeden z nich roste mezi vstupem do Sadové kolonády a jezírkem.

? 6. Odhadneš stáří platanu?

.....

Pokračujeme v cestě podél řeky a přicházíme k Sadové kolonádě.

Sadová kolonáda u Blanenského pavilonu kolem r. 1895

Kolem r. 1912

7. Porovnej dobový obrázek kolonády ve Dvořákových sadech s dnešní podobou. Která část již nestojí? Odhadneš, kde nyní stojíme?

.....

Sadová kolonáda (1881), vídeňští architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer

Původně byla kolonáda dvouramenná a s Blanenským pavilonem zaujímala celé Dvořákovy sady. Pavilon sloužil jako koncertní a restaurační hala.

Ochutnej Sadový pramen.

8. Z jakého materiálu byla kolonáda postavena?

a) ze dřeva b) ze železa c) z litiny

9. Co se nachází ve vstupním pavilonu Sadové kolonády poblíž Sadového pramene?
Co se nachází ve druhém vzdálenějším pavilonu?

.....

.....

Pokračujeme podél řeky. V sousedství Sadového pramene stojí Vojenský lázeňský ústav.

Vojenský lázeňský ústav (1855), architekt hraběte Buquoye Wenzel Hagenauer, sloh historismus, styl neorenesance (novorenesance), klasicistní úpravy

10. Prohlédni si fotografii zachycující ústav v roce 1904 a porovnej ji s dnešním stavem. Jaká viditelná přestavba proběhla v roce 1920? Jaký byl důvod přestavby?

.....

.....

11. V budově se nachází veliký obraz (3 x 4 m) od Wilhelma Kandlera z roku 1848. (Zmenšená kopie je v Muzeu Karlovy Vary.) Co zobrazuje? (na další straně)

.....

Vojenský lázeňský ústav před r. 1905

Obraz od Wilhelma Kandlera z roku 1848

- II Přejdeme ulici a pokračujeme podél řeky k dalšímu lázeňskému domu.

Lázně III. (1866), architekti L. Renner, Gustav Hain a Eduard Labitzky, sloh *historismus*, styl *anglická neogotika (novogotika)*. V roce 1938 zde byl sjezd Sudetoněmecké strany..

- II Pokračujeme proti proudu řeky Teplé k Mlýnské kolonádě.

Mlýnská kolonáda (1881), architekt Josef Zítek, sloh *historismus*, styl *neorenesance (novorenesance)*. Významný architekt Josef Zítek také projektoval plány Národního divadla v Praze. Svůj název získala podle dřívějšího městského mlýna, který stával poblíž.

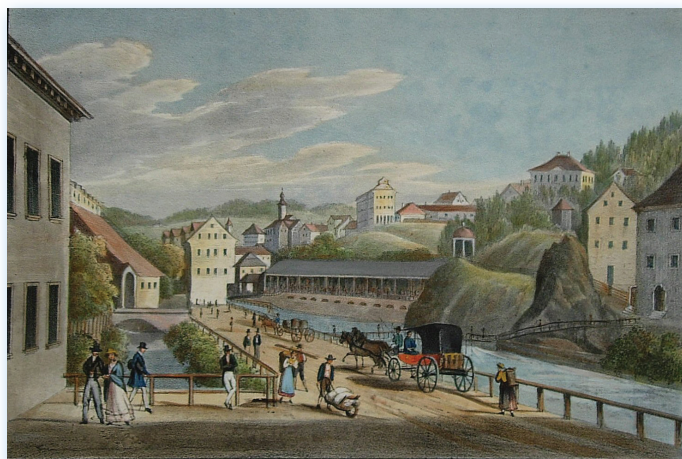
- ? 12. Kolik soch stojí na střešní terase kolonády? Co představují?

.....

.....

- ? 13. Kolik sloupů má Mlýnská kolonáda? Jaká je vzdálenost mezi sloupy? Odhadni tuto vzdálenost a pak porovnej svůj odhad s naměřenou délkou.

.....

Kolonáda, tzv. dupárna, kolem r. 1825

Kolonáda, tzv. dupárna, kolem r. 1870

- + Před Mlýnskou kolonádou zde stála kolonáda, tzv. dupárna (kolonáda měla dřevěnou podlahu a každý krok se hlasitě rozléhal). Odhadneš, kde právě stojíme?

II Pokračujeme v cestě mezi sloupy kolonády až k pramenu, odkud uvidíme na nejstarší dům za řekou (jediný s menším trojúhelníkovým štítem do ulice).

! Můžeme použít dalekohled nebo přejdeme k domu a pak se vrátíme zpět k Mlýnské kolonádě.

? 14. Najdi na tomto domě pamětní desku. Na čí počest zde byla umístěna?

.....

Dům U zlatého vola, zvaný Petr, původně barokní dům, několikrát přestavěn, sloh baroko a historismus. Tento dům je jedním z nejstarších dochovaných v Karlových Varech.

? 15. Vyhledej na konci Mlýnské kolonády desku s překladem latinské básně básně od Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic. (Autorem překladu je Jaroslav Vrchlický.) Jaký pramen autor oslavuje?

.....

! Ochutnej Mlýnský pramen.

Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic

Mlýnský pramen kolem r. 1835

! Zde můžeme výlet ukončit nebo pokračujeme dál.

II. část výletu

II Projdeme Lázeňskou ulicí směrem k Tržní kolonádě.

Tržní kolonáda (1883), vídeňští architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer, styl tzv. švýcarský. Kolonáda byla postavena na místě historického tržiště. Na začátku 90. let 20. století byla původní dřevěná kolonáda stržena a nahrazena její věrnou kopií.

? 16. Jaký reliéf se nachází ve vnitřní části Tržní kolonády?

.....

- ? 17. Který pramen zdobí tento reliéf? Kdo podle pověsti pramen objevil?
- a) Tržní pramen b) dolní Zámecký pramen c) pramen Karla IV.

II Procházíme se Tržní kolonádou a hledáme naproti stojící dům s kupolí a věžičkou připomínající korunku.

- ? 18. Jak se tento dům jmenuje? Najdi nápis.
-

Dům Zawojski (1900), vídeňský architekt Karl Haybäck, sloh secese. Na tomto místě vznikl v r. 1604 požár, který zničil 102 domů, zůstaly jen 3. Nový dům si nechal postavit krejčí Zawojski.

II Pokračujeme v cestě a nad Tržní kolonádou vidíme Zámeckou věž.

Zámecká věž (1608, 1766). Původně zde stál gotický hrádek, později pouze věž, přestavěna ve slohu barokním.

+ Menší gotický hrad nechal patrně vystavět snad kolem roku 1358 sám císař Karel IV. Dokonce zde několikrát pobýval.

! K Zámecké věži se můžeme zdarma vyvézt výtahem.

II Přejdeme k Trojičnému (morovému) sloupu.

- ? 19. Najdeš na sloupu letopočet jeho vzniku?
-

Porovnej obrázky Trojičného sloupu kolem r. 1845 se současným pohledem. Odhadneš kde stojíme?

Trojičný sloup (1716), žlutický sochař Oswald Josef Wenda, styl baroko

- ? 20. Proč se stavěly morové sloupy?
-
-

? 21. Sousoší Nejsvětější trojice (Otec Bůh, Syn Ježíš a Duch svatý) bylo umístěno na globus. Jaký živý tvor se na něm nachází?

.....

! Můžeš použít dalekohled nebo sousoší vyfotit.

? 22. Ověř, jestli je vidět od paty morového sloupu kostel sv. Máří Magdalény.

.....

.....

.....

Kostel sv. Máří Magdalény (1736), architekt Kilián Ignác Dietzenhofer, sloh baroko.

Patří k nejvýznamnějším barokním památkám v ČR. Je to národní kulturní památka.

Na místě dnešního barokního kostela stál dříve gotický kostel z druhé poloviny 14. století, poprvé zmíněn v roce 1485.

Pohled na kostel sv. Máří Magdalény, vilu Lützow a původní Vřídelskou kolonádu, kolem roku 1845

II Před vchodem do Vřídelské kolonády se podívejte dalekohledem na svah za řekou. Mezi domy uvidíte vilu hraběte Lützowa. Před ní stojí rondel (kulatá věž) a na něm sloup se zvířetem.

Vila hraběte Lützowa (1854), architekt kvůli nedochovaným plánům není potvrzen, sloh empír.

Hrabě byl váženým občanem a mecenášem (sponzorem) města Karlových Varů.

? 23. Jaké zvíře sedí na sloupu? Jakou stranou je otočeno do centra města a proč?

.....

.....

Vřídelská kolonáda (1975), architekt Jaroslav Otruba, sloh funkcionalismus

Současná kolonáda byla postavena na místě původní litinové, kterou postavili vídeňští architekti Fellner a Helmer (1879) v novorenesančním slohu. Po rozebrání litinové kolonády zde byla postavena provizorní dřevěná prosklená konstrukce.

Vřídelská kolonáda kolem r. 1900

Vřídelská kolonáda v roce 1958

Označ, která je litinová kolonáda a která provizorní dřevěná kolonáda. Která se ti líbí nejvíc? Ta dnešní?

.....

.....

Vrátíme se k morovému sloupu a pokračujeme ulicí Stará louka. Některé domy jsou označeny domovním znamením.

24. Zkusíš najít domy s těmito domovními znameními? Napiš jejich čísla.

dům U pomerančovníku –

dům U tří jehňátek –

dům U tří mouřenínů –

Vyfoť si domovní znamení, prohlédni dalekohledem nebo si je zakresli.

Dům U tří mouřenínů (po roce 1760, přestavba 1910), *původně barokní, secesní přestavba od vídeňského architekta Johanna Friedricha Ohmanna*

V roce 1759 vypukl v domě U tří mouřenínů velký požár, který následně zničil na 224 domů včetně Zámecké věže a bývalé karlovarské radnice.

25. Najdi na domě U tří mouřenínů pamětní desku.

Zjisti, kolikrát Goethe navštívil Karlovy Vary a kolikrát bydlel právě v tomto domě.

.....

.....

.....

.....

Pokračujeme ulicí Stará louka, vlevo za řekou stojí další významná budova Městské divadlo. Můžeme ji pozorovat dalekohledem.

Městské divadlo (1886), architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer, sloh historismus, styl neorokoko (novorokoko)

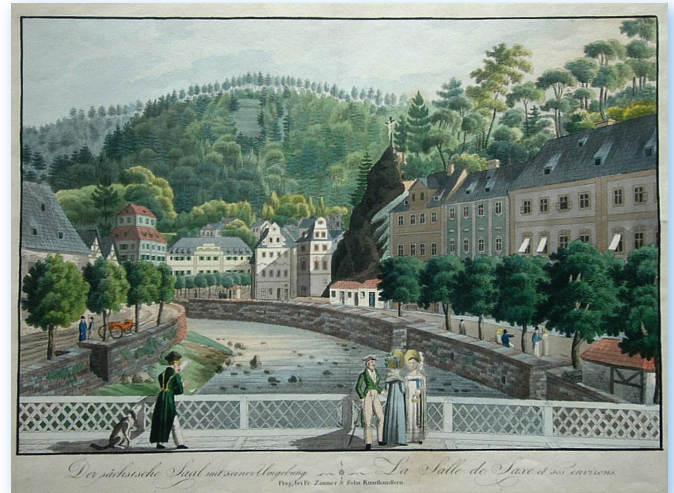
Současné divadlo bylo postaveno na místě původního Becherova divadla z 18. století.

V letech 1993 – 99 bylo rekonstruováno.

- ?** 26. Městské divadlo stráží dva ochránci - gryfové (bájné bytosti). Najdeš je před vstupem do divadla. Můžeš na nich pozorovat znaky dvou zvířat, kterých?

Původní Becherovo divadlo kolem r. 1882

Stará louka kolem r. 1820.

Najdeš, kde stojíš?

- II** pokračujeme ulicí Stará louka a hledáme na domech pamětní desky.

- ?** 27. Jak se jmenují další domy, kde pobýval Goethe? Napiš i letopočty jeho pobytu.

1. dům –
2. dům –
3. dům –
4. dům –

- II** V ohybu řeky Teplé se dnes vypíná nejluxusnější hotel v Karlových Varech.

Grandhotel Pupp (1894), vídeňští architekti Příhoda a Němeček, sloh historismus, styl neobaroko (novobaroko)

Původně zde na začátku 18. století stály dva sály: Saský a Český. Oba objekty zakoupil po svém příchodu do Karlových Varů Jan Jiří Popp z Veltrus, cukrář hraběte Chotka. Později se začal podepisovat jako Johann Georg Pupp.

- ?** 28. Předchůdce Grandhotelu Pupp byl postaven v prvním roce 18. století. Kdy to bylo?

- a) 1700 b) 1701 c) 1702

- +** Nahoře pod střechou na nároží fasády grandhotelu najdi pomocí dalekohledu amorka (bůh lásky), co vidíš?

Kolem r. 1825

Poznáš, kde bývala lipová alej?

Kolem r. 1820

Poznáš, kde stával Český sál?

Pokračujeme v cestě podél řeky k budově, která se podobá divadlu.

Císařské lázně, také Lázně I. (1895), architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer, sloh historismus, styl francouzské renesance, která spojuje renesanční a barokní stavební prvky se secesními dekorativními motivy.

Lázně, postavené na místě bývalého pivovaru a díky podkovovitému tvaru připomínající spíše divadelní budovu, patřily k nejmodernějším v rakousko-uherské monarchii.

V císařské koupelně se císař František Josef I. nikdy nekoupal. Luxusní koupelnu však vyzkoušel třeba vítěz cyklistických závodů a mistr republiky nebo žena ruského prezidenta.

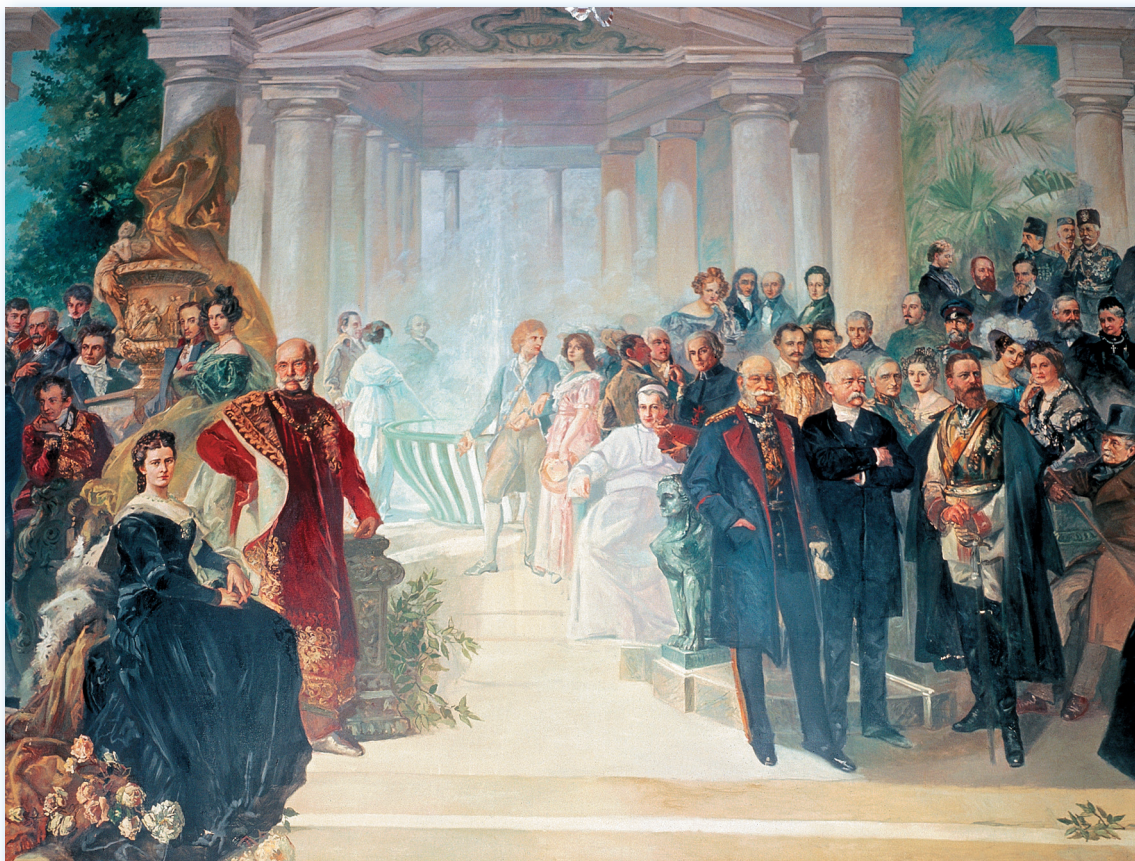
Císařská koupelna

Cvičební stroj v Zanderově sálu, kolem roku 1900

V Císařských lázních jsou dva obrazy od Wilhelma Schneidera zobrazující nejslavnější hosty a rodáky Karlových Varů do roku 1914. Kopie obrazů jsou v Muzeu Karlových Varů.

Poznáš některé slavné návštěvníky Karlových Varů?

- ?** 29. Na fasádě Císařských lázní si můžeš přečíst jména karlovarských lékařů. Napiš si je. Které jméno je ti povědomé? Co o něm víš?

.....

.....

.....

- ?** 30. Před budovou Císařských lázní se nachází v parku socha. Zjisti, čím je to socha.

.....

.....

- II** Projdeme okolo Galerie umění a vycházku zakončíme u Poštovního dvora.

- ?** 31. Cestou k Poštovnímu dvoru objevíme pomníky dvou skladatelů. Kterých?

.....

.....

Poštovní dvůr (1791), sloh klasicismus, styl neogotika (novogotika)

Budova sloužila původně jako přepřahací stanice poštovních koňských spřežení.

- ?** 32. Na počest koho se nachází v zahradním průčelí pamětní deska?

.....

.....

Závěr

Během naší procházky centrem Karlových Varů jsme viděli řadu zajímavých a krásných budov. Řekli jsme si, že historismus významně ovlivnil současnou podobu města. Největší stopu své práce zde zanechali vídeňští architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer, kteří projektovali a podíleli se na stavbě 21 budov.

33. Vzpomeneš si, která stavba architektů Ferdinanda Fellnera a Hermanna Helmera byla postavena jako první?

.....

.....

Které další jsme na výletě ještě viděli?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Která z nich se ti líbila nejvíc a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....